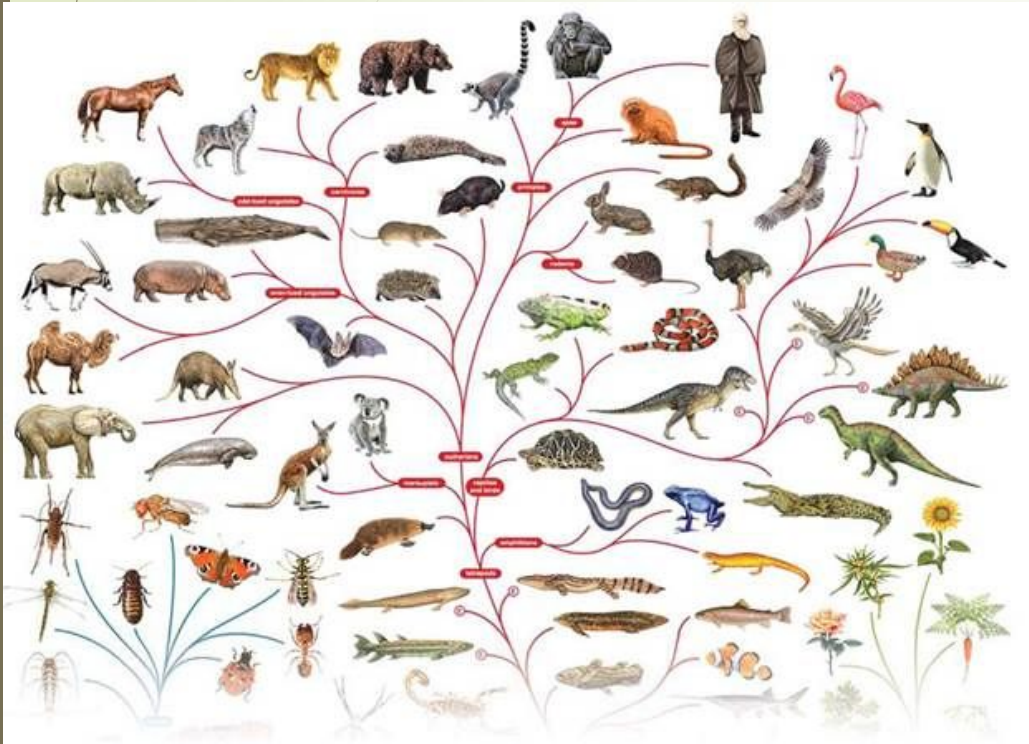

Домашнє завдання

1. Опрацювати §6.
2. Письмово зробити завдання на фотографії.
3. Підготувати до самостійної роботи по §1-6.

Воля – українська національна ідея, що записана на українському гербі, символом якого є сокіл (Ще з часів Київської Русі під цією назвою розуміють вид сапсан (*Falco peregrinus*). Дати систематичне положення цьому виду.

Домен	Еукаріот	Ряд	Соколоподіб
Царство	и Тварин	Родина	Ні Соколо
Тип	и Хордо	Рід	ві Сапса
Клас	ві Птах	Вид	Н Сапсан
	и		звичайний

Сучасні критерії виду

РОДИНА КОТЯЧИХ

Що таке вид?

Вид – сукупність особин, які подібні за будовою, процесами життєдіяльності, займають певний ареал, пристосовані до його умов, вільно схрещуються між собою та дають плідне потомство.

- Вид (лат. species) — одна з головних одиниць біологічної класифікації, таксономічна категорія. Зазвичай вид є якісно відокремленою формою живих істот, основною одиницею еволюційного процесу. У випадку організмів, що розмножуються статевим шляхом, вид зазвичай визначається як група організмів.

Термін "**вид**" (species) ввів у науку англійський ботанік **Джон Рей** (1693).

З часів К.Ліннея вид прийнятий за основну одиницю систематики рослинного і тваринного світу (1735)

Критерії виду

Критерії виду- це характерні ознаки і властивості, по яким один вид відрізняється від інших.

вид ведмідь білий

вид ведмідь бурий

Фактор, який об'єднує організми у ВИДИ

Фактором, який об'єднує організми у види, є статевий процес.

Особини одного виду вільно схрещуються між собою, обмінюються спадковим матеріалом, і це веде до перекомбінації у кожному поколінні алелів, які складають генотипи окремих особин. Завдяки статевому процесу відбувається об'єднання генів (алелів), які розміщені у генотипах різних особин, у загальний генофонд виду.

1. Морфологічний критерій – подібність зовнішньої та внутрішньої будови організмів.

Передбачає виділення та опис зовнішніх ознак у особин одного виду. Найзручніший метод, який широко застосовується в систематиці. Є винятки — це види-двійники, вони морфологічно однакові, але відрізняються за іншими

Домен: Еукаріоти
Царство: Тварини
Тип: Хордові
Клас: Птахи
Ряд: Дятлоподібні
Родина: Дятлові
Рід: Дятли
Вид: Жовна чорна

Домен: Еукаріоти
Царство: Тварини
Тип: Хордові
Клас: Птахи
Ряд: Дятлоподібні
Родина: Дятлові
Рід: Дятли
Вид: Жовна зелена

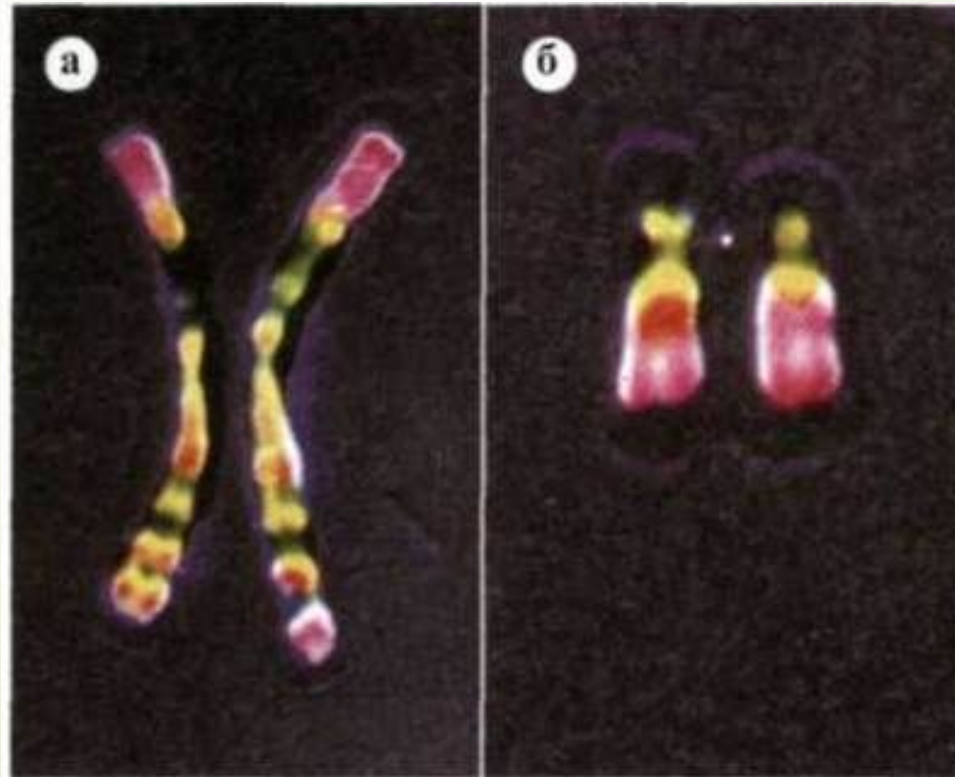
Проте в природі трапляються види, що їх неможливо розрізнити за зовнішніми ознаками.

Це **види-двійники** – морфологічно схожі між собою, але відрізняються за іншими ознаками.

Так, за назвою **пацюк чорний** виявлено два види-двійники, в яких 38 та 42 хромосоми.

2. Генетичний критерій - це характерний для кожного виду набір хромосом, чітко визначено їх число, розміри, форма, склад ДНК.

КІЛЬКІСТЬ ХРОМОСОМ

Малярійний плазмодій - 2

Кімнатна муха - 12

Зелена жаба - 26

Окунь - 28

Гідра - 32

Кролик - 44

Людина - 46

Тарган - 48

Шимпанзе - 48

Велика рогата худоба - 60

Кінь - 66

Голуб - 80

Короп - 104

Рак - 254

Папороть - 500

ВИНЯТОК

Види, що мають однакову кількість хромосом

- Для кожного виду характерний свій набір хромосом, їх число, розміри та форма.
- Саме ці особливості визначають генетичну відокремленість як головну ознаку виду.
- Це пояснюється тим, що особливості та кількість хромосом впливають на перебіг мейозу й забезпечують відносну генетичну ізоляцію видів у природі.
- Однак, коли міжвидове схрещування все ж відбулося, гібридні особини є стерильними, або мають меншу життєздатність.
- **Один з найнадійніших критеріїв, однак і він не є абсолютним.** Усі шість видів-двійників малярійного комара мають такий же кількісний склад хромосом, що і людина (46 хромосом), таку ж кількість має і люпин.

3. Фізіологічний критерій- подібності процесів життєдіяльності особин одного виду.

КРАПЧАСТИЙ ховрах

ЖОВТИЙ ховрах

4. Екологічний критерій - пристосованість до певних умов існування.

Жовтець їдкий росте на заплавних луках, а **жовтець повзучий** – по берегах річок.

5. Географічний критерій- це область поширення виду(ареал), що він займає в природі.

ВИНЯТОК - Є ВИДИ-КОСМОПОЛІТИ

Існують види, що не мають чітких меж поширення, а також види-космополіти (ряска, кімнатна муха, рудий тарган), що мешкають на величезних просторах суходолу або океану.

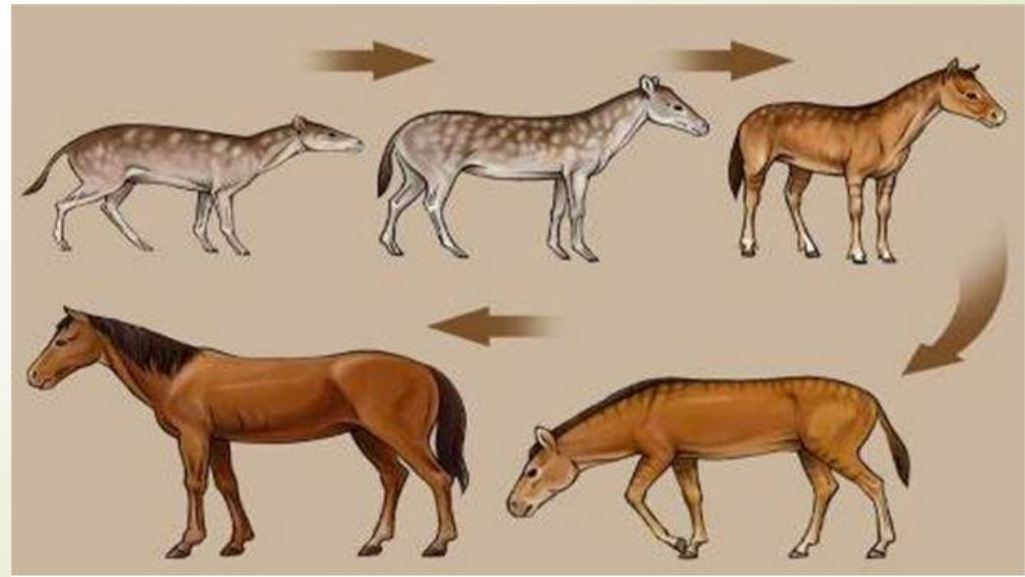
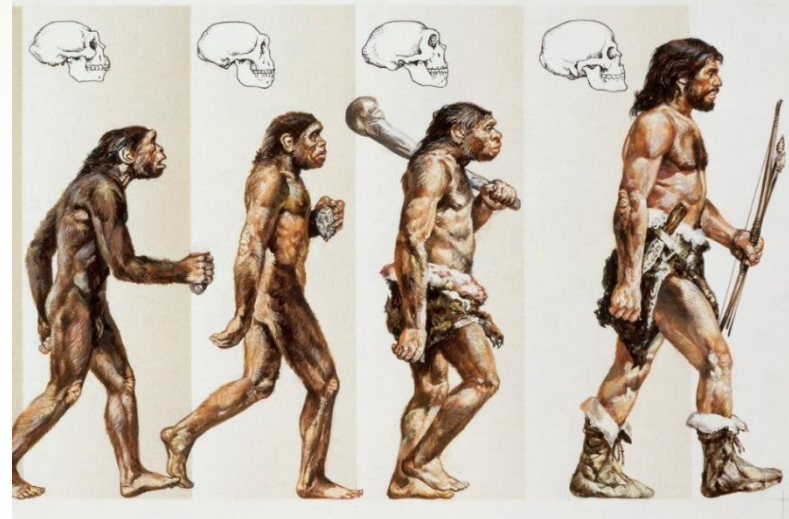
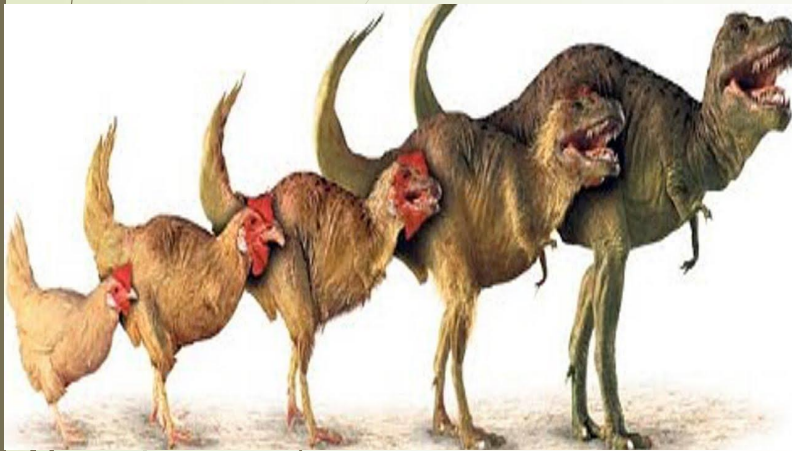

6. Біохімічний критерій - аналіз особливостей будови і складу макромолекул та перебігу певних біохімічних реакцій.

□ Відомо, що синтез певних високомолекулярних речовин притаманний лише окремим групам видів. Наприклад, за здатністю утворювати і накопичувати алкалоїди різняться види рослин у межах родин пасльонових, складноцвітних, лілійних, орхідних.

7. Историчний критерій – спільність предків, єдина історія виникнення і розвитку.

Предок сучасних коней

ТАРПАН

Кінь Пржевальського

Предок земноводных

Стегоцефал

Предки плазунів

Предок свині

Дикі предки

**Одомашнення кабана
сталось 6-7 тис. років
тому.**

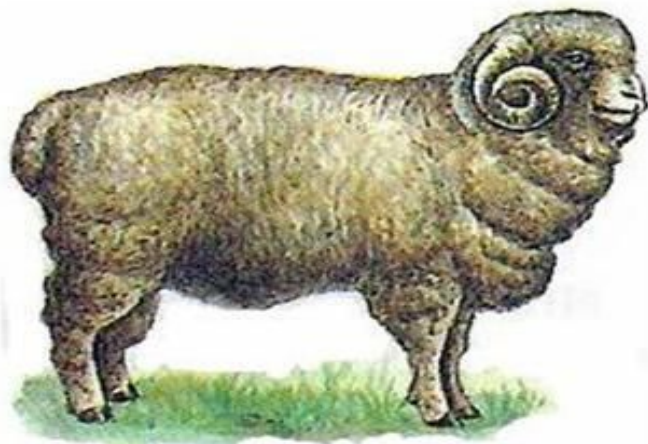
- **Дикий предок
домашньої свині -
кабан.**

Предок овець

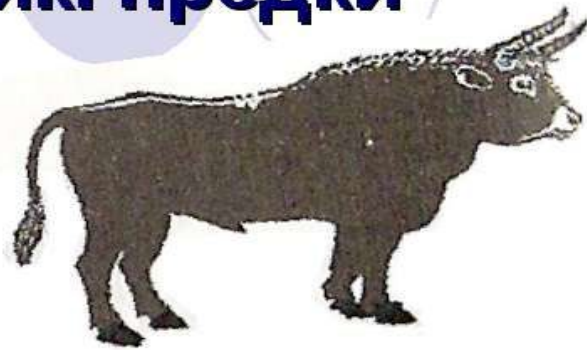
Дикі предки

- *Родоначальником всіх сучасних порід овець вважається муфлон - різновид гірського барана архара.*

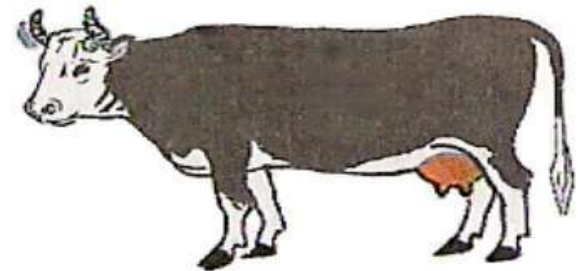

Предок корови

Дикі предки

тур.

Тур був одомашнений в Греції близько 7 тис. років до н. е..

Остання самка туру була вбита в 1624 р. в Польщі.

Предок птахів – археоптерикс

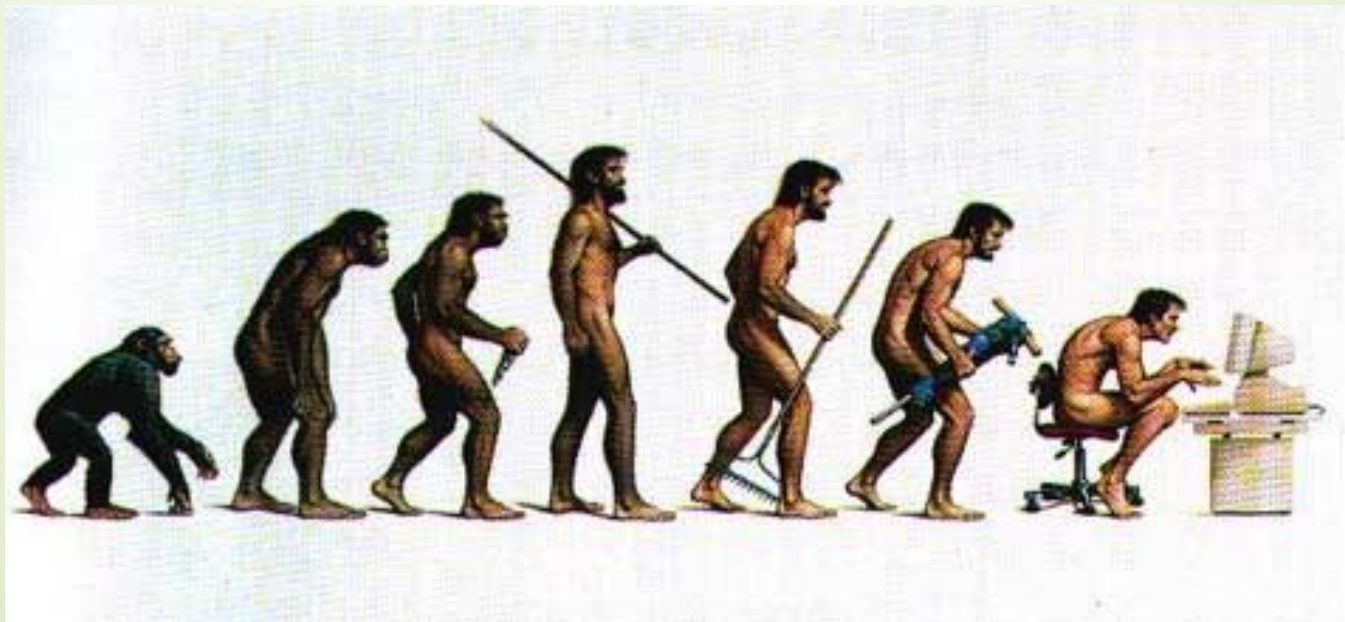
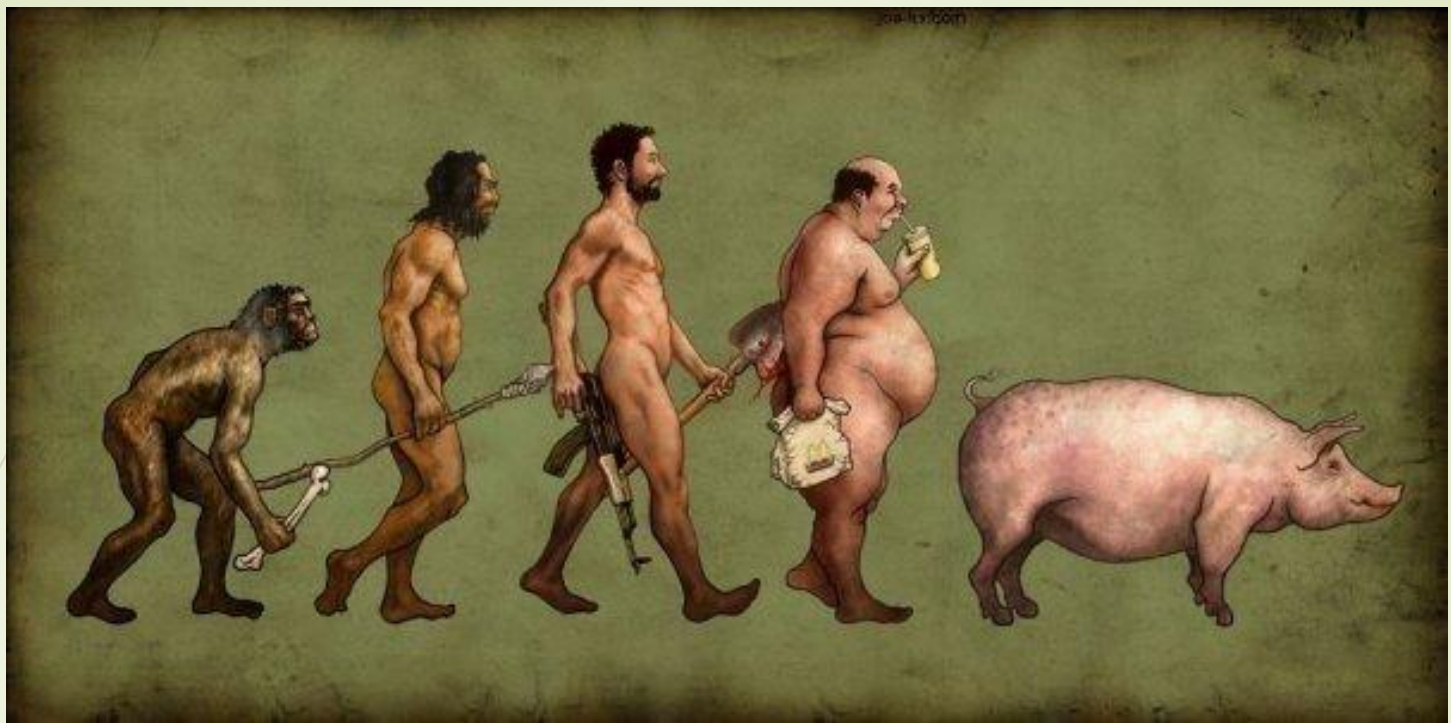

Предки сучасної людини з'явилися
195 тисяч років тому - неандертальці

8. Етологічний критерій – вивчення особливостей поведінки тварин.

Критерії виду пов'язані між собою і визначають якісну особливість виду. Але жоден з них не є абсолютним. Лише в сукупності описані критерії дають змогу з достатньою надійністю встановити приналежність організму до того чи іншого виду.

Домашнє завдання

1. Опрацювати § 7.
2. **Письмово** заповнити таблицю на фотографії.

Порівняйте різні види слонів по критеріям виду.

Критерії виду	Слон саванний (африканський)	Слон індійський
Морфологічний		
Каріотипний		
Фізіологічний		
Біохімічний		
Географічний		
Екологічний		
Репродуктивний		

Репродуктивний критерій — неможливість схрещування особин різних видів через морфологічні, етологічні, каріотипічні та інші відмінності. Але й цей критерій “спрацьовує” не завжди: встановлено чимало різних видів які схрещуються між собою й дають плідні гібриди (заєць-біляк/заєць-русак, одnogорбовий/двогорбовий верблюди, терен/алича...

Гібрид зебри з ослом, поні або конем по-науковому називається «зеброїд». Розводять зеброїда уже давно, оскільки вони досить красиві. Їх активно використовували ще під час англо-бурської війни як в'ючних тварин, згадуються вони і в Дарвіна. Сьогодні живе всього чотири зеброїди. Незважаючи на свій загалом милий зовнішній вигляд, вони досить агресивні

Гібрид лева-самця і тигриці-самки. Лігр вважається найбільшим представником сімейства котячих – це великий лев з розмитими смугами.

Гібрид бізона і домашньої корови. Біфало вперше помітили поселенці на півдні Америки ще в 1749 р., а потім їх стали розводити спеціально через смачне м'ясо. Пік популярності біфало припав на 1970-ті, тоді їх розводили в США аж на 6000 ранчо. Розводять і зараз. Але вже не з тим ентузіазмом

Помісь верблюда і лами була виведена в 1998 р. шляхом штучного запліднення. Першого каму звали Рама. Таким почуттям гумору відрізнявся наслідний принц Дубая, який і замовив ученим цю тварину. Правда, принц сподівався, що Рама матиме спокійний характером, буде зростом як повноцінний верблюд з шерстю лами, але вийшло не дуже. Тому Рама – єдиний кама в природі.

Ягліон – гібрид ягуара і лева. Ягліони, які живуть зараз, народилися в зоопарку в Канаді, де жили ягуар Дьябло і левиця Лола. Вони ділили один вольєр, і, незважаючи на те, що працівники зоопарку намагалися встежити, щоб вони були розділені в період парування, одного разу Лола все-таки народила двох дитинчат.

Собака Сулімова

Суміш лайки і шакала, виведена селекціонером Климом Сулімовим. Породу називають ще «Шалайко» і «Шабак». Тварини можуть переносити температуру від -70 до $+40$ С, мають хороший нюх (їх використовують як собак-шукачів в аеропортах).